

PUČKO CRKVENO PJEVANJE
U ŠIBENSKOJ BISKUPIJI

P J E V A N A B A Š T I N A

ŠEPURINA

ŽUPA UZNESENJA MARIJINA - PRVIĆ ŠEPURINA

PJEVANA BAŠTINA

KNJIGA 2

BOOK 2

PJEVANA BAŠTINA

Nakladnik / Publisher: Hrvatska kulturna udruga Pjevana Baština

Glavni i odgovorni urednik
Editor in chief: Dragan Nimac

Uredništvo serije "Pučko crkveno pjevanje
u Šibenskoj biskupiji"
Editorial Board of the Series "Traditional
Church Singing in the Diocese of Šibenik":
Dragan Nimac, Joško Čaleta,
Šime Radnić.

Urednici izdanja "Prvić Šepurina"
Editors of the Issue "Prvić Šepurina":
Jakša Primorac, Dragan Nimac, Neven
Skoza

Autori tekstova / Authors of the Texts:
Dragan Nimac, Ante Ivas biskup,
Božo Škembar, Jakša Primorac,
Ljubomir Antić, Neven Skroza

Transkripcija i unos notnih zapisa
Author of the Music Transcriptions:
Joško Čaleta
Marijan Sivoš

Fotografije / Photographs:
Šime Strikoman
Boško Lučev
Ivo Kronja
Arhiv Strikoman Film

Grafičko oblikovanje / Graphic Design: Igor Krstičević

Prijevod / Translated by: Ivona Grgurinović

Redakcija i lektura
Redaction & Language Editing:
Jakša Primorac

Glazbeni urednik CD-ova
CD Music Editor:
Jakša Primorac

Producenti CD-ova / CD Producers:
Mladen Magdalenić (HRT)
Jakša Primorac

Redatelji i scenaristi DVD-a
DVD Screenplay and Directed by:
Maja Tokić, Neno Kužina, Boban Pantić

Mastering CD-ova: Vito Gospodnetić

Mastering DVD-a: Ante Gugo

Tisak / Printed by: Slobodna Dalmacija
Orfej

ISBN 978-953-7528-01-0

CIP zapis dostupan u računalnom katalogu Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu pod
brojem 674859

E-mail: pjevanabastina@net.hr

**PUČKO CRKVENO PJEVANJE
U ŠIBENSKOJ BISKUPIJI
ŽUPA UZNESENJA MARIJINA – PRVIĆ ŠEPURINA**

**A HERITAGE OF SONG
TRADITIONAL CHURCH SINGING IN THE
DIOCESE OF ŠIBENIK
PARISH OF THE ASSUMPTION OF MARY
IN PRVIĆ ŠEPURINA**

Hrvatska kulturna udruga Pjevana baština
Šibenik, 2008.

PJEVANA BAŠTINA

Multimedijalni komplet “Pučko crkveno pjevanje u župi Uznesenja Marijina. Prvić Šepurina” drugi je u nizu projekata naše kulturne udruge “Pjevana baština”.

Cijeli projekt, kao i osnivanje istoimene udruge, pokrenuti su kako bi se njegovala hrvatska tradicijska pjevana baština, osobito pučko crkveno pjevanje u Šibenskoj biskupiji. Narod ovog kraja stoljećima je kroz različite segmente života gradio svoju lokalnu raznolikost i krepoznatljivost u običajima, nošnji, likovnosti, književnosti, dramskoj i glazbenoj umjetnosti, posebice u pjevanju. Slušajući napjeve ovoga puka čovjek ima osjećaj da se sva njegova bitnost i stvarnost, sva svakidašnjica može očitati i doživjeti u pjesmi i glasu.

Potrebno je naglasiti da pučko crkveno pjevanje u južnoj Hrvatskoj (često nazivano glagoljaškim pjevanjem), utemeljeno na višestoljetnoj praksi pjevanja na narodnom jeziku, predstavlja jedinstvenu vjersku i kulturno-povijesnu baštinu, te je kao takvo prepoznato i priznato od hrvatske i svjetske kulturne javnosti. Audio vizualnim zapisima želimo sačuvati i predstaviti danas malo izvođene i zaboravljene starinske napjeve, te animirati nove generacije da obnove i ožive pučko crkveno pjevanje.

Projekti se ostvaruju u suradnji sa župama i župnicima Šibenske biskupije, uz podršku i doprinos šibenskog biskupa, te s Hrvatskom radio-televizijom, Orfejom, djelatnicima Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti i Instituta za etnologiju i folkloristiku, kao i drugih javnih i znanstvenih kulturnih institucija i pojedinaca.

Život na kamenu, klesani Jurjevi likovi naših predaka sa šibenske prvostolnice, snaga zaštitnika Šibenske biskupije svetoga Mihovila, protkani vlastitostima župe Uznesenja Marijina u Prvić Šepurini stapaju se u cjelinu naslovnice. Tako, i prošlo i sadašnje i buduće uprisutnjuje čovjekovo bivstvo i opstojnost, po čemu je on poznat i priznat.

Multimedijalni komplet "Prvić Šepurina" sadržava: četiri nosača zvuka (CD) sa suvremenim zapisima pučkog crkvenog pjevanja u istoimenoj župi; jedan nosač slike i zvuka (DVD) s dokumentarnim filmom i svetom Misom snimljenima u travnju 2008. u Prvić Šepurini te dokumentarni film VII. Festivala Žudija održanog u Prvić Šepurini u ožujku 2008.; knjigu s pozdravnim slovima urednika, biskupa i župnika, sa stručnim tekstovima o radu na projektu, povijesti mjesta i župe i o pučkom crkvenom pjevanju, s nekoliko notnih zapisa istaknutih šepurinskih napjeva te s brojnim slikopisnim doživljajima župe i mjesta.

Za ovaj projekt kao i za sve naše projekte općenito, zahvalnost ide tolíkima, od najbližih suradnika do svih onih koji su na bilo koji način sudjelovali. Njihov broj i sudjelovanje nikako nisu zanemarivi. Posebna zahvalnost za ostvarenje multimedijalnog kompleta

"Prvić Šepurina" ide gospodinu Nevenu Skrozi koji je s vjerom u Boga i ljubavlju prema svome kraju njegovao i zaživljavao zadnjih desetljeća pučko crkveno pjevanje u svojoj župi i bio desnom

rukom pri izdavanju ovog projekta. Preko njega zahvalnost ide i svima onima koji su u ovoj župi pučkim pjevanjem slavili i danas slave Boga.

Znak je to da hrvatski čovjek prepoznaje i cijeni kulturnu vrijednost, njeguje i diči se svojom baštinom, pouzdajući se u Boga i njegovo vodstvo. Taj isti čovjek pjesmom prenosi kulturu, pjesmom zaživljuje svoju baštinu i identitet, pjesmom zahvalno slavi Boga. Ako je pjesma glas Božji, ona je isto tako čovjekova čežnja za cjelinom, za korijenima, za smirenjem, na koncu čežnja za Bogom. Neka tako ostane i zbiva se s koljena na koljeno na zahvalnost, ponos i poticaj tolikima.

Dragan Nimac

PJEVANA BAŠTINA

Šepurinsko „pristanište“ bilo je i jest dolazište i odlazište, sigurnost i opstanak

SPASI PUK SVOJ GOSPODE I

BLAGOSLOVI PIVAČE NAŠE

Iskreno se radujem izdavanju “Pjevane baštine” koja će zasigurno pridonijeti boljitku crkvenog pučkog pjevanja, a time i općem napretku Prvić Šepurine. Ljepota, mir i dobrota kojom progovara Prvić Šepurina ispunja srca svih koji su je dotaknuli jednom. Mir i radost koji se susreću i dodiruju podjednako: na moru i na otoku, na gajeti i pod maslinom i smokvom, ujutro i navečer, prožimaju srce i dušu svakom. Čim nogom dotakneš rivu, osjetiš svu dubinu i širinu prošlog vremena, koje ti u srce unosi svježinu. Iako teško možeš nekoga susresti, kuda god pogledaš sve progovara bogatstvom Božjeg dara i baštinom marljivog rada.

Tu je naš Tijat i križ navrh njega, koji nas poziva na obnovu svega, najprije da se vrate očevi i majke sa dicom u naručju, da nam ožive vale i kale, da ovom ljepotom dječji plač se čuje. Sve je protkano istom niti Duha Svetoga i ništa se odvojiti ne dâ: vjera, pjesma, kultura, komadić kruha, zemlje, mora i neba. Tajnu Šepurine najbolje znaju oni koji zajedno s njom na počinak idu i s njom se bude. Početak života na otoku našem niknuo je iz vjere i milosti Tvoje. Uvijek se to blago ljulja na valu vremena. Duga povijest ostavila je tragove svoje, na moru, brežuljcima i životu ljudi, što se ničim izbrisati ne da. Bilo je uzleta života, ali i pada. Danas u nemoći ljepote svoje uzdižemo vapaje Gospodu svome, da sačuva dicu svoju, sve blago i ufanje naše. Spasi puk svoj Gospodine i zaustavi izumiranje naše! Stoljećima vjera nam cvate, a i danas kada nas malo ima, nada nam jača u bolje sutra, jer

ljubav nas Tvoja zove. Čuvamo blago vjere djedova naših, da istim žarom dici našoj zbori.

Pjesmom izričemo otajstva vjere, sve tuge i radosti naše. Crkvena pučka pjesma je srce i duša našeg mjesta, ona se čuje u prigodi svakoj, a posebno za blagdane, kod blagoslova domova, na vjenčanju, kod rođenja i ispraćaju na počinak vječni. Spasi puk svoj Gospodine i blagoslovi pivače naše! Prepoznatljivo crkveno pučko pjevanje čuva izvornost vjere, običaja i kulture. Svake godine na smotri crkvenog pučkog pjevanja u Zatonu čuje se originalnost pivača Šepurine. Pjesma se hrani vjerom i životom, onim što je bilo i što nas čeka. Osjeća se da pjesma se rađa u srcima generacija novih, kako ne bi bila samo uspomena, već vrelo za stvaranja nova. Molimo zagovor našeg Dobrog oca Ante Antića, koji nas s neba gleda, da prinese vapaje: "Spasi puk svoj Gospodine i blagoslovi pivače naše!" Amen.

Zahvaljujemo se svima onima koji su na bilo koji način pripomogli ovom izdanju crkvenih pučkih napjeva župe Uznesenja Marijina Prvić Šepurine.

Božo Škembar, župnik

PIVAČI ŠEPURINJANI: JEDINSTVENO TERENSKO ISKUSTVO

Premda nikad nisam fizički stupio nogom na otok Prvić i posjetio njegova dva naselja Šepurinu i Luku, ipak snažno osjećam da sam bio na specifičnom i dugotrajnom etnomuzikološkom terenu, i to posve suvremenoga tipa. Novija teorijska propitivanja utvrdila su da su u kontekstu suvremenoga življenja značajno poljuljane klasične postavke etnomuzikološkoga predmeta, prostora i karaktera istraživanja, utemeljene u svojevrsnom distanciranju od ljudi koje istražujemo, smatrajući ih više ili manje drugačijima i egzotičnima. Male ljudske zajednice i njihovi glazbeni svjetovi danas su nam, međutim, najčešće bliski, a ne udaljeni, osobito ako s njima živimo u istoj zemlji i dijelimo zajedničku kulturu. Bliskost postaje još većom ako s istraživanima dijelimo isto zavičajno podrijetlo, što se dogodilo prilikom ovoga istraživanja pošto su i otok Prvić kao i moj rodni grad Dubrovnik dijelom Dalmacije.

O današnjim pučkim pjevačima mjesta Šepurine i njihovu veoma živom i osebujnom stilu tradicijskog pjevanja doznao sam 2000. godine. Tada sam se osobno upoznao s ondašnjim najmlađim pjevačem među Šepurinjanima, Šimom Ukićem. On je kao student došao pjevati u zagrebački pjevački zbor KUD-a INA u kojemu sam i ja povremeno pjevao. Kao zbarski pjevač Šime se isticao sasvim osebujnim glazbenim stilom kojega je od djetinjstva usvajao isključivo usmenim načinom. No, među zagrebačkim amaterskim pjevačima Šime je prednjačio i po svome interesu za prošlost i glazbeni život rodno-ga mjesta, ali i cjelokupne tradicijske i popularne glazbe u Dalmaciji. Zgodna je pritom jedna priča. Jednoga radnoga dana navečer uoči Božića 2005. sastali smo se Šime, dva njegova prijatelja klapaša i ja, svi iz različitih krajeva Dalmacije, u jednoj zagrebačkoj gostionici. Dugo smo pili i pjevali pa su konobari zatvorili lokal i čekali nas da završimo. Mi smo se, međutim, natjecali u tome tko zna više kitica božićne pjesme "U sve vrime godišća". I otpjevali smo ih više od petnaest. Konobari su nas zaprepašteno promatrali!

Moji prvi formalni kontakti s pučkim pjevačima Šepurinjanima zbili su se prigodom njihovih nastupa 2003. i 2004. godine u Metkoviću i Zagrebu. Međutim, dva nezaboravna dana proveo sam s njima u “maratonskim” snimanjima cjelokupnoga crkvenoga repertoara u sklopu projekta “Pjevane baštine” i druženjima nakon toga, 28. listopada 2006. u Vodicama i 17. lipnja 2007. u Zatonu. Rezultat ovoga nadasve napornoga glazbovanja jest nastanak četiriju kompaktnih diskova sa snimkama gotovo cjelokupnoga liturgijskoga i paraliturgijskoga repertoara koji se u Šepurini izvodio prije reforme Drugoga vatikanskoga sabora, a izvodi se i danas. Ova činjenica predstavlja raritet u okviru Šibenske biskupije, ali i u kontekstu sveukupnog živog “glagoljaškog pjevanja” na hrvatskome Jadranu jer su Šepurinjani na malom i opustjelom otoku šibenskog arhipelaga uz cjelovitost repertoara uglavnom sačuvali i starinski način izvođenja u isključivo muškom sastavu i u antifonijskom obliku (u dva kora).

Ovo se nipošto nije dogodilo slučajno! Najveća zasluga za očuvanje šepurinske crkvene pjevačke tradicije pripada šjor Nevenu Skrozi, čovjeku kojega bih prije svega mogao opisati kao predanoga vjernika i posvemašnjeg “pučkog eksperta” u liturgici i crkvenome pjevanju. S njime sam u protekle dvije godine često izmjenjivao stručna znanja i iskustva telefonom i e-mailom. S najvećim sam guštom od njega učio o lokalnoj tradiciji i pritom dopunjavao vlastita znanja o liturgici i pučkoj pobožnosti. S druge strane, on je opširno i precizno odgovarao na moja stručna pitanja, prisjećajući se važnih detalja iz prošlosti i uspoređujući ih s današnjim stanjem. Plod toga uzajamnoga rada je njegov tekst u ovoj publikaciji u kojemu se iscrpno opisuju običajni kontekst pučkoga crkvenoga pjevanja. Premda sam napravio korekciju i lekturu teksta, nastojao sam da u njegovoj srži ostanu sve Nevenove misli, formulacije i brojni dijalektalni izrazi. Radeći s njime, osjećao sam kao da sam se vratio u doba nastanka hrvatske etnologije, kada je Antun Radić na sličan način surađivao s darovitim ljudima na terenu. I s Nevenom je povezana jedna anegdota. Današnji šibenski biskup msgr. Ante Ivas, veliki promicatelj pučkoga crkvenoga pjevanja, nedavno je Nevenu u šibenskoj katedrali u šaljivom tonu odao priznanje za njegovo znanje i trud. Na

koncertu pučkih pjevača iz župe Jezera biskup i Neven sjedili su jedan do drugoga. Neven je biskupu tiho komentirao da mu se sviđa pjevanje Jezerana, a biskup je glasno dobio izvođačima na kraju izvedbe: "Kad vam Skroza kaže da je dobro, onda je dobro!"

Ovdje ne namjeravam navoditi osnovne podatke o glazbenim značajkama, mijenama i estetici šepurinskoga pjevanja. Tek ću upozoriti slušatelje da obrate pozornost na pojavu raznovrsnih vodećih dionica, solističkih uloga i dueta koji zrcale osobne pjevačke stilove u kojima se ističu različite glasovne boje, glazbene ideje i načini izražavanja duhovnih osjećaja. Možda je važnije spomenuti nekoliko zgoda iz druženja s pjevačima. Prije svega, bilo je veoma teško okupiti ih sve zajedno na dvama snimanjima jer mnogi žive izvan otoka i tek povremeno dolaze u Šepurinu i pjevaju u crkvi. Dalje, svi su stariji ljudi izvrsno izdržali intenzivne napore, a oba su snimanja završila bogatom marendom i klapskom pjesmom. Pritom se izvodio šepurinski svjetovni repertoar koji uglavnom potječe iz razdoblja od 19. stoljeća do 1960ih. Uz bezbrojne šale i smijeh, u čemu se osobito isticao Grgo Ukić, nisu mi promaknule niti priče o negdašnjim i današnjim tegobama otočnoga života. Tako je Grgo ispričao svoju sjetnu priču o životu u iseljeništvu u Australiji i povratku na Prvić, Nedjeljko Grubelić je pričao o životu u navigaciji, a Nikića Skroza je pričao o današnjim problemima koji tište otočane, poput prodaje imovine strancima i nezakonitog lovišta muflona na otoku Tijatu koji je u vlasništvu Šepurinjana. Na kraju moram spomenuti da je tekst o povijesti Šepurine napisao profesor Ljubomir Antić koji mi je predavao na fakultetu i da je pri raznim fazama projekta neprestano posredovao Šime Ukić koji mi je postao susjedom u Novom Zagrebu. Stoga, da li se moje cjelokupno ljudsko, glazbeničko i znanstveničko iskustvo sa Šepurinjanima može smatrati pukom slučajnošću? U takvo što teško mogu povjerovati.

Jakša Primorac

PRVIĆ ŠEPURINA

O povijesti mjesta

Šepurina je smještena na Prviću, otoku šibenskog arhipelaga koji je od kopna udaljen 900 metara. Obuhvaća 2,37 četvorna kilometra, s obalnom crtom od oko devet kilometara. Njegovu pitomost i plodnost uočili su mnogi putopisci. Tako Alberto Fortis u svom znamenitom djelu "Put po Dalmaciji" piše:

"Prvić je malena opsega, ali jednako tako visoke plodnosti. Ovdje svi plodovi savršeno uspijevaju; velim plodovi što ih to plitko zemljište može donositi, to jest vino, ulje, murve i voće. Izgled ovog otočića divan je i izdaleka dok izgled drugih susjednih otoka ne ugađa oku zbog previsokih, krševitih i golih brda."

No nije samo oku ugodan pogled na ovaj otok. Jednako tako zadivljujuće je i ono što se s njega vidi. Poradi iznimne posta-vljenosti u prostoru, sa sedam njegovih brdašaca - visokih od 13 do 79 metara - možete, pri povoljnim vremenskim okolnostima, vidjeti: Vis, šibenski arhipelag, prilaz i ulaz u Kornate, Velebit i Dinaru.

Stoga ne iznenađuje da je takva životna sredina odvajkada privlačila ljude, učinivši ga u drugoj polovici XIX. i prvoj XX. stoljeća jednim od najnapučenijih otoka na hrvatskoj obali.

Hrvatski tragovi na Prviću sežu u IX. odnosno X. stoljeće. Nalazimo ih u pleternoj ornamentici i starohrvatskim naušnicama koje su pronađene na mjestu gdje se danas nalazi šepurinsko groblje.

Budući povijest Šepurina još nije sustavno istraživana, teško je pouzdano reći tko su bili prvi njezini stanovnici, kao i koja je od

(1838.-1902.) utemeljio je prvu ljevaonicu zvona u Dalmaciji. Franjevac Ante Antić (1893.-1965.) živio je na glasu svetosti te je u tijeku postupak za proglasiti ga blaženikom; Šime Vlahov Kurilo napisao je nekoliko zapaženih putopisnih knjiga, a Vicko Mišurac i Tome Cukrov objavljivali su pjesme. Liječnik Antun (Dragulo) Antulov Fantulin (1895.-1928.) bio je istaknuti član HSS, a franjevac Ambroz Vlahov (1895.-1977.) hrvatskog katoličkog pokreta. Šepurina je dala još mnogo znanstvenika, političara, sveučilišnih nastavnika, akademskih slikara, teologa, liječnika, pomorskih kapetana, poslovnih ljudi, medijskih djelatnika...

Sa svojih tristotinjak stanovnika Šepurina danas živi svoj specifični život, kojeg je teško procjenjivati uobičajenim mjerilima. Iako depopulacija formalno još nije zaustavljena, u mjestu se osjeća određeni dinamizam. On se temelji na sve dužem i češćem boravku nestalnih stanovnika u samome mjestu. U Šepurini se gradi "na sve strane". Osobito se mnogo ulaže u obnovu starih kuća pri čemu je zapažena briga za očuvanjem graditeljskog nasljeđa. Grupa entuzijasta utemeljila je "Poljoprivrednu zadrugu" koja od sezone 2007. prerađuje ulje u novoj modernoj uljari. To govori da se obnavljaju maslinici i sade nove masline. O zaštiti okoliša bavi se ekološka udruga. Nastavlja se njegovanje klapskog pjevanja. Objavljuju se knjige s tematikom iz šepurinske prošlosti. Mjesto je relativno dobro povezano s kopnom. Šepurina ima poštanski ured, četiri razreda osnovne škole te zadovoljavajuću opskrbu i zdravstvenu zaštitu. Nekoliko ugostiteljskih objekata nudi ponudu koja zadovoljava različite ukuse.

O minulom šepurinskom svakodnevlju mladi Šepurinjani i gosti mogu se u obavijestiti u "Mirini", polivalentnom objektu u kojem se nalazi i etnografska zbirka. Od 2007. godine u mjestu djeluje i knjižnica s čitaonicom.

Ljubomir Antić

PUČKO CRKVENO PJEVANJE U ŠIBENSKOJ BISKUPIJI
ŽUPA UZNESENJA MARIJINA - PRVIĆ ŠEPURINA

O povijesti župe Prvić Šepurina

Na otoku Prviću postoje dvije župe, Prvić Šepurina i Prvić Luka. U ranijem razdoblju od 16. do 19. stoljeća veće je naselje bilo Prvić Luka, gdje je bio i samostan franjevac trećoredaca, pa je tamo bilo i sjedište župe, a Prvić Šepurina je bila kapelanija župe Prvić Luka. Početkom devetnaestog stoljeća porastao je broj stanovnika u Prvić Šepurini. Od 1830. godine počeo je proces osamostaljenja župe, te je konačno samostalnom župom postala 1859. godine.

Prve vjerske obrede Šepurinjani su vjerojatno polazili u kapele svetoga Roka na mjesnom groblju, od koje se sačuvao samo zapadni zid. Danas mjesto ima dvije crkve: "staru", odnosno crkvu Našašća Svetog Križa odnosno svete Jelene koja je blagoslovljena još 1620. godine, i "novu" crkvu Uznesenja Marijina, blagoslovljenu 1878. godine. Uz "staru crkvu" 1804. godine sazidan je zvonik u neo-romaničkom stilu, koji je, s obzirom na svoj središnji položaj, postao simbolom mjesta. Nedaleko od "nove crkve" krajem 50-tih godina prošlog stoljeća župljani su podigli novi župni dvor.

Najvrjedniji sakralni predmet u crkvama je drveni barokni oltar u "staroj crkvi". Potječe iz neke od venecijanskih radionica s kraja XVI. odnosno s početka XVII. stoljeća. Po dekorativnim elementima blizak je drvenom pozlaćenom okviru u dvorani Velikog vijeća u Duždevoj palači u Veneciji. Godine 1994. oltar je temeljito restauriran u Hrvatskom restauratorskom zavodu. U kapitalnom djelu "Barok u Hrvatskoj" akademik Kruno Prijatelj je za njega zapisao da se "posebno izdvaja kao jedinstveni i bogato ukrašeni oltar unutar grupe oltara iz 17. stoljeća".

Zaštitnik mjesta je sveti Roko koji se odvajkada osobito svečano štuje. Dovoljno je spomenuti da se krajem XIX. stoljeća u zadar-

skom "Narodnom listu" objavljivao detaljan program vatrometa koji se izvodio uoči blagdana.

Stari Šepurinjani bili su na istaknutim točkama podigli kapelice svecima od kojih su u novije vrijeme obnovljene kapelice svetoga Frane i svete Luce. Impozantno djeluje i željezni križ kojega su mještani postavili na najvišoj točki otoka Tijata "Velika glava" na uspomenu Svete Godine 1933. godine. Prilikom kopanja temelja na tom je mjestu navodno pronađen starohrvatski grob. Otok Tijat je inače u šepurinskom vlasništvu.

U šepurinskim crkvama glagoljalo se stoljećima sve do 1859. te od 1920. do liturgijske obnove nakon II. Vatikanskog sabora. Do 1986. svaka je župa imala svog župnika, a sada službu u obje župe obavlja jedan župnik koji stanuje u samostanu u Prvić Luci, a župna kuća u Šepurini je prazna. Župom su od kraja 19. stoljeća do 1975. godine upravljali biskupijski svećenici, od 1975. do 2005. salezijanci, a od 2005. do danas opet biskupijski svećenici.

Ljubomir Antić i Neven Skroza

O PUČKOM CRKVENOM PJEVANJU I OBIČAJIMA NA OTOKU PRVIĆU U MJESTU ŠEPURINA

Općenito o povijesti i načinu pjevanja

Crkveno pučko pjevanje gaji se od samog početka vjerskog života u Šepurini. Pjevanje se oduvijek odvijalo u dva kora i to samo muški. Tako je to i danas. U svakom koru bude pet do šest "pivača" – "kantadura". Često se iz istih obitelji generacijski regrutiralo više pjevača. Ranije se pjevalo uglavnom dvoglasno, ali često i jednoglasno, a iza šedija (kora) je uvijek bilo onih koji su u basu ili baritonu ili u bilo kojem drugom glasu "gundili", najčešće nerazgovijetno jer tekstove napamet nisu znali, a u rukama ih nisu imali. Melodije su se prenosile sa uha na uho, nisu bile notirane, niti su pjevači note ikad poznavali. Kompletne službe se je ranije odvijala pjevajući od strane svećenika na staroslavenskom a "pivači" su odgovarali na hrvatskom jeziku. Danas se pjeva troglasno i četveroglasno. Inače razlike u pjevanju predkoncilskog i postkoncilskog vremena nisu velike.

Svaka strana pjeva po jednu strofu psalma ili pjesme. Ranije je jedan od pjevača iz svakog kora započinjao prvi stih u psalmu ili pjesmi, a kasnije su svaku kiticu započinjali svi pjevači. Danas uglavnom u svakoj kitici prvi dio pripada solistu. Predvodnici pjevanja su postajali na taj način što su bili malo hrabriji, malo grlatiji, a ponekad i malo pismeniji, pa bi se time nametnuli kao oni koji "ravnaju" pjevanjem u svakom koru. Solist je smatran predvodnikom pjevanja, ali nije imao neki poseban naziv. On je pjevao gornji glas, ali mu se je u gornjem glasu često pridruživao i neki

PJEVANA BAŠTINA

od drugih pjevača, a ostali su pjevali u drugom glasu, a često se pjevalo i jednoglasno. Solista je uvijek na svakoj strani kora bilo više te bi u slučaju kad je jedan solist odsutan mijenjao ga drugi, a u jutarnjima i životopisima kad ima puno čitanja (koja su se ranije sva pjevala), solo pjevanja bi iz svakog kora otpjevalo nekoliko solista.

Kako pjevanje nije notalno, već “na uho” to je svaki od predvodnika tijekom vremena unosio i nešto malo svoga u to pjevanje, pa se je tradicija pjevanja pomalo i mijenjala, naravno nikada u svojoj osnovi, već u nekim finesama. To se najbolje vidi kod solista kad se pjevaju razna čitanja, jer ista čitanja kod dva različita solista nisu u potpunosti na isti način otpjevana.

Osnovne knjige su bile od oca Petra Vlašića (Hrvatski Bogoslužbenik iz 1923., Obredi Velike sedmice iz 1924. i Oficij

PJEVANA BAŠTINA

jstvu bio najprije ministrant, a onda pjevač i čuvar Božjeg groba. Početkom 1990-ih počeli su pjevati Grgo Ukić, Tomislav Ukić, Jerislav Ukić i Nikica Skroza. Sredinom 1990-ih priključili su se Bruno Skroza i Šime Ukić. Od kraja 1990-ih do 2005. pridružili su se i Tomislav Skroza, Vitomir Antić, Ivica Ukić i Benedikt Cukrov.

Pučki pjevači su se prije više družili, a sada se to svodi na nekoliko puta godišnje iako je zadnjih godina to nešto više s obzirom da su bila organizirana gostovanja na smotri pučkog crkvenog pjevanja u Zatonu, u šibenskoj katedrali pa i van Šibenika u Zadru, Zagrebu, Metkoviću, Novalji i Zaostrugu. Večere sa župnikom organiziraju se nakon blagoslova kuća na Tri kralja i na blagdan svetoga Roka, a ponekad i oko blagdana svete Cecilije. Kada biskup dođe u pohod župi, pjevači mu se pridružuju na svečanom ručku.

Po mom osobnom mišljenju moglo je biti sačuvano puno više toga. Nažalost, nisam dovoljno propitao zadnjeg starog predvodnika pučkog pjevanja Roka Učića koji je umro samim početkom 1991. godine, a bio je odličan pjevač kako crkvenog tako i svjetovnog pjevanja. Umro je iznenada, a ja mu i ovim putem od srca zahvaljujem što mi je prenio veliki broj napjeva.

Sretan sam, zadovoljan i zahvalan što se jedan veliki broj napjeva ovim putem snimio. To se, prema mome mišljenju, dogodilo u zadnji čas, i time je ostao trajno zabilježen jedan posebni znak našega i prošloga vremena i ovoga kraja odnosno mog rodnog mjesta. Možda će netko od budućih pokoljenja nekada to poslušati i reći: "Ovako su pivali naši stari, Bog ih pomilova", a možda može biti interesantno i za neke druge ljude.

Sve gore napisano je na osnovi moga znanja i sjećanja i nešto malo na osnovi onoga što su mi rekli drugi.

Neven Skroza

PJEVAČI

1. **Bruno Skroza**, pok. Tome, r. 1931., umirovljenik
2. **Grgo Ukić**, pok. Ante, r. 1935., umirovljenik, povratnik iz Australije
3. **Vitomir Antić**, pok. Dušana, r. 1938., umirovljenik
4. **Neven Skroza**, pok. Nikole, r. 1941., umirovljenik, djelatnik u pomorstvu
5. **Tomislav Ukić**, sin Šime, r. 1947., djelatnik u ribarstvu
6. **Nedjeljko Grubelić**, sin Eleonore, r. 1948., umirovljeni pomorac
7. **Mladen Miš**, pok. Ante, r. 1949., umirovljenik
8. **Jerislav Ukić**, sin Šime, r. 1950., djelatnik u ribarstvu
9. **Tomislav Skroza**, sin Nevena, r. 1972., prof. povijesti i ruskog jezika, djelatnik u pomorstvu
10. **Nikica Skroza**, sin Janislava, r. 1973., dipl. ing. ribarstva, djelatnik u ekologiji
11. **Šime Ukić**, sin Jerislava, r. 1979., dipl. ing., asistent na Fakultetu kemijskog inženjerstva i tehnologije u Zagrebu
12. **Ivica Ukić**, sin Jerislava, r. 1983., djelatnik u ribarstvu
13. **Benedikt Cukrov**, sin Ante (unuk Grga Ukića), r. 1992. srednjoškolac

KAD SE ISUS PORODI

8 Kad se I - sus po-ro-di u Be - tle - mu gra - du,

8 naj - pri - je pa - sti - ri za nje - ga do - zna - du.

8 An - de - o im se ja - vi ro - de - nje na - vije - sti

8 i ka - že im mi - sto di će Nje - ga sre - sti.

PUČKO CRKVENO PJEVANJE U ŠIBENSKOJ BISKUPIJI
ŽUPA UZNESENJA MARIJINA - PRVIĆ ŠEPURINA

U - gle - da - še mi - sto di je zvi - zda sta - la

re - ko - še u se - bi: Ov - dje nam je sla - va!

Ka - o kra - lje - vi po - di mo tu - mu - se po - klo - ni - mo,

pra - vom Si - nu Bo - žje - mu da - re pri - no - si - mo!

Zahvaljujemo svima koji su sudjelovali i pomagali u ostvarenju multimedijalnog kompleta pučke crkvene pjevane baštine župe Uznesenja Marijina u Prvić Šepurina.

Na uslugama i savjetima zahvaljujemo fra Ivanu Maletiću, Vasilju Sikorskom, Editi Strikoman, Blagi Markoti, Anti Tomašu i Tomici Košiću.

Na podršci i pokroviteljstvu zahvaljujemo Šibenskoj biskupiji, Franjevačkom samostanu Visovac, Ministarstvu kulture Republike Hrvatske, Gradu Vodice, Strikoman Filmu, Medservisu - Šibenik i gosp. Nevenu Skrozi.

Osobito zahvalnost iskazujemo Hrvatskoj Radio-Televiziji, ORFEJ-u, SLOBODNOJ DALMACIJI kao i svim njihovim djelatnicima koji su na bilo koji način pomagali i pomažu u ostvarivanju projekata Pjevane baštine.

Na suradnji i podršci zahvaljujemo župniku i pjevačima župe Prvić-Šepurina kao i njihovu članu Šimi Ukiću, pjevaču koji živi u Zagrebu i koji je pri izradi projekta neprestano bio vezom između otoka Prvića i glavnoga grada Hrvatske.

Zahvaljujemo se Šimi Strikomanu koji nas podržava kroz cijeli projekt, a posebno se zahvaljujemo Bošku Lučevu na ustupljenoj foto arhivi korištenoj u ovoj knjizi.

Zahvaljujemo i msgr. Anti Ivasu, biskupu šibenskom, na poticajima i aktivnom sudjelovanju u našim projektima.

SADRŽAJ / CONTENTS

Dragan Nimac	Pjevana baština 5 A Heritage of Song 10
Ante Ivas, biskup šibenski	Veliča duša moja Gospodina 14 My Soul Proclaims the Greatness of the Lord
Božo Škember, župnik	Spasi puk svoj Gospode i blagoslovi pivače naše Save your people, oh Lord and bless our singers
Jakša Primorac	Pivači Šepurinjani: Jedinstveno terensko iskustvo Singers of Šepurina: An Unique Fieldwork Experience
Ljubomir Antić	Prvić Šepurina 41
Ljubomir Antić i Neven Skroza	O povijesti župe Prvić Šepurina 54 About the History of Prvić Šepurina Parish
Neven Skroza	O pučkom crkvenom pjevanju i običajima na otoku Prviću u mjestu Šepurina 73 About Traditional Church Singing and Customs in Šepurina, Island of Prvić 104
Popis pjevača / List of the Singers 139	
Notni zapisi / Music Transcriptions	
1. Kad se Isus porodi u Betlemu gradu 140	
2. Židovska su djeca 143	
3. Iz razlaganja svetog Augustina biskupa 146	
4. Na dan Božjeg uskrsnuća 149	
5. Gospodine (svečani 152)	
6. Hod'te dico, Bog vas zove 155	
7. Zdravo budi Roko sveti 156i	
Zahvale / Acknowledgements 158	
Sadržaj / Contents 159	

PJEVANA BAŠTINA

PUČKO CRKVENO PJEVANJE
U ŠIBENSKOJ BISKUPIJI

ŠEPURINA

ŽUPA UZNESENJA MARIJINA - PRVIĆ ŠEPURINA

